

REGERINGSRÄTTEN

RÄTTSFALL

Omläggning av räkenskapsår för aktiebolag

Ett aktiebolag, som haft räkenskapsår omfattande tiden den 1/3—den 28/2, hade den 30/12 1953 beslutat ändra räkenskapsåret till att i stället avse kalenderår. År 1954 lämnade bolaget av misstag en deklARATION grundad på bokslut den 28/2 1954. Bolagets yrkande att taxeringen i stället skulle grundas på en ny deklARATION på grund av nytt bokslut den 31/12 1953 lämnades av PN utan bifall, enär jämlikt 137 § aktiebolagslagen beslut om ändring av bolagsordningen ej finge gå i verkställighet, innan registrering skett, och det av bolaget å bolagsstämman den 31/12 1953 fattade beslutet att ändra räkenskapsåret icke registrerats förrän den 21 juli 1954, varför bolaget icke ägt att avsluta räkenskaperna per den 31/12 december 1953. KR: ej bifall. — RR: ej ändring. (RR:s utslag den 25/9 1962.)

Realisation eller löpande försäljning?

Lantbrukaren P. hade sedan år 1947 bedrivit uppfödning av ungdjur och redovisat samtliga under åren 1947—1953 gjorda kreatursförsäljningar såsom löpande försäljningar och därvid verkställt avdrag för inköpta djur. P. beskattades år 1955 för den köpeskilling, 38.209 kr, som han under 1954 i samband med frånträde av ett arrende erhållit vid försäljning av hela sin nötkreatursbesättning,

bestående av 50 ungdjur. P:s yrkande att inte alls beskattas för köpeskillingen liksom hans i andra hand gjorda invändningar att avdrag borde medgivas med 15.392 kr, motsvarande kostnaden för nyuppsättning år 1939 av kreatur, omfattande 50 djur, ogillades. (RR:s utslag den 23/10 1962.)

Avdrag för substansminskning

Pastoratet erhöi av RR avdrag för substansminskning av grustag å löneboställe med skäligt belopp, trots att grustagets anskaffningsvärde ej var styrkt eller eljest kvantiteter eller värden å beräknade uttag angivits. Pastoratet hade anfört bl. a., att bostället tillhört pastoratet i århundraden och att det vore orimligt att, om man visste att ett avdrag vore berättigat, likväl ta hela intäkten till beskattning i stället för att försöka komma det materiellt rätta så nära som möjligt. (RR:s utslag den 21/11 1962.)

Nettometoden vid bilbyte?

En köpman, som sålt en i hans tjänst använd personbil och därvid gjort en taxeringsmässig förlust, ansågs inte berättigad till avdrag vid 1955 års taxering för förlusten men erhöi av RR vanligt värdeminskningssavdrag efter 15 % å värdet av den gamla bilen intill tidpunkten för försäljningen och för tiden därefter å den nya bilens anskaffningsvärde. KR ha-

de medgivit avdrag enligt den s. k. netto-metoden med belopp motsvarande 15 % av summan av restvärdet å den gamla bilen d. v. s. förlustens belopp, samt den nya bilens inköpspris. Det sålunda beräknade avdraget godkändes alltså inte av RR. (RR:s utslag den 16/10 1962.)

Avsättning till pensionsstiftelse: beslut om pensionsålder

Ett aktiebolag hade år 1949 bildat en fri pensionsstiftelse och år 1951 förpliktat sig att till två anställda, födda år 1872 resp. 1883, utbetala pensioner från och med den dag, de önskade avgå från sina anställningar. Därefter hade pensionsstiftelsens styrelse den 15/4 1954 beslutat att pensioner till de ifrågavarande båda anställda skulle utgå från och med den 1/1 1954. — Bolaget ansågs inte berättigat att vid 1954 års taxering åtnjuta avdrag för avsättning till pensionsstiftelsen bl. a. med hänsyn till att pensionsåldern för de båda anställda bestämts först den 15/4 1954 på sådant sätt att hänsyn kunde tagas till pensionsutfästelserna till dem vid beräkningen av det s. k. taket för pensionsstiftelsen vid beskattningsårets utgång. (RR:s utslag den 23/10 1962.)

Skönstaxering

A. PN hade funnit, att handlanden J:s inkomst av handelsrörelse, vilken inkomst i 1956 års deklaration uppgivits till 9.822 kr borde upptagas till 13.377 kr, enär å ena sidan den redovisade bruttovinsten ansetts jämförelsevis låg och egna varuuttag ansetts för lågt värderade av J., men å andra sidan J. borde tillgodonjuta ett värdeminskningssavdrag av 445 kr, som han av misstag icke tillgodofört sig i deklarationen. — KR, där J. yrkade nedsättning med 4.000 kr: ej ändring. — RR

biföll dock J:s talan, då RR icke fann vad i målet förekommit utgöra tillräcklig anledning till antagande att J. haft större inkomst av rörelsen än vad som framgår av hans deklaration efter den rättelse däri, som PN till hans förmån vidtagit. (RR:s utslag den 30/10 1962.)

B. I ett annat mål biföll RR däremot ett av TI fullföljt yrkande att ett aktiebolag skulle åsättas skönstaxering med 4.000 kr och anförde därvid som motivering: Av utredningen i målet framgår, att den av bolaget redovisade bruttovinsten avsevärt understigit den inom länet för ifrågavarande bransch och år normala. Vad bolaget anförut kan icke anses utgöra godtagbar förklaring till sagda förhållande. — Vid taxeringsrevision har framkommit, att dagboksanteckningarna icke verkställts på tillfredsställande sätt samt att den redovisade inkomsten till följd av överföringsfel och icke avdragsgilla omkostnader för medlemsavgifter, tidningsprenumerationer med mera blivit åtminstone 500 kr för låg. Även om de felaktigheter som sålunda förelupit i och för sig icke äro av allvarligare beskaffenhet, äro de dock, i förening med den onormalt låga bruttovinsten, ägnade att rubba tilltron till bokföringen. — Enär rörelseinkomsten på grund härav icke kan tillförlitligen beräknas utan måste uppskattas med ledning av verksamhetens art och omfattning jämte övriga omständigheter, samt den av TI yrkade taxeringen vid en sådan uppskattning icke kan anses för hög, prövar RR rättvist att etc. (RR:s utslag den 8/11 1962.)

Anm.: Av motiveringarna till RR:s utslag i de båda ovannämnda rättsfallen framgår tydligt, att enbart den omständigheten att bruttovinsten i den skattskyl-

diges rörelse är låg inte räcker som skäl för att frångå deklarationen. Detta gäller i vart fall om avvikelser från normal bruttovinst håller sig inom rimliga gränser. För att en skönstaxering skall befinnas befogad krävs därför i sådana fall härutöver att bokföringen visas vara behäftad med felaktigheter. Dessa får givetvis inte vara alltför obetydliga utan av sådan art att tilltron till bokföringen rubbas. Har sådana felaktigheter konstaterats kan också — såsom fallet B utvisar — den låga bruttovinsten åberopas som en bidragande omständighet vid bedömningen.

Ersättning för goodwill

En körsnär B. hade under 1954 sålt sin rörelse för 27.280 kr, varav 14.500 kr utgjorde ersättning för goodwill. Från försäljningssumman yrkade B. vid 1955 års taxering avdrag med 15.000 kr, motsvarande anskaffningssumman för goodwill. B. åberopade en handling av den 31/12 1951, enligt vilken, sedan B:s hustru avlidit, hennes andel eller 1/2 av handelsrörelsen såsom arv tillfallit makarna B:s dotter och av denna överlåtits till B. för ett belopp, varav 15.000 kr utgjorde ersättning för andelens goodwillvärde. — PN vägrade avdraget. — KR: ej ändring, enär B. förvärvat ifrågavarande goodwill annorledes än genom köp, byte eller därmed jämförligt fång samt förty jämligt punkt 1 femte stycket av anvisningarna till 28 § och punkt 5 tredje stycket av anvisningarna till 29 § KL något i beskattningshänseende oavskrivet goodwillvärde, för vilket B. ägt njuta avdrag, icke förelegat. — RR fann ej skäl göra ändring i det slut vartill KR kommit, enär B. själv påbörjat rörelsen och efter hustruns död förvärvat hälften av rörelsens goodwill genom bodelning efter henne,

saamt på grund härav, såsom KR funnit, något i beskattningshänseende oavskrivet goodwillvärde, för vilket B. ägt njuta avdrag, icke förelegat. (RR:s utslag den 25/10 1962; en ledamot ansåg att B. mot vederlag förvärvat ifrågavarande goodwill av dottern och att tillräcklig grund icke förebragts för antagande, att någon del av beloppet i verkligheten avsett annat än vad vid överlåtelsen angavs.)

Bidrag till vetenskaplig forskning

En filosofie kandidat, Å. som under några år haft olika anställningar, däribland vid stadsbyggnadskontoret i Stockholm, erhöll under dessa år tillsammans med en annan akademiker efter ansökan bidrag som genom stadskollegiet i Stockholm utbetalats från en fond för vetenskaplig forskning. Bidraget skulle av Å. och hans medhjälpare användas för en soicologisk undersökning i Årsta. Å:s andel av arbetet trycktes som licentiatavhandling och Å. avlade fil. lic.-examen. Å. beskattades för bidragen såsom inkomst av tjänst, trots invändning att bidragen i likhet med licentiat- och doktorandstipendier borde vara icke skattepliktiga. Å. medgavs dock avdrag för vissa kostnader i samband med undersökningen. (RR:s utslag den 23/10 1962.)

Anställds studieresa i tjänsten

En direktörsassistent O. i ett bolag hade under tre veckor på våren 1955 företagit en resa till USA. I sin år 1956 avlämnade deklaration yrkade O. vid beräkning av inkomst av tjänst avdrag för kostnader på grund av nämnda resa med 2.550 kr, motsvarande skillnaden mellan totalkostnaderna 4.050 kr och av arbetsgivaren utbetalad ersättning, 1.500 kr, för kostnaderna. Resans huvudsyfte hade

varit undersökning av hålkorts- och försäljningsrutiner samt försäljning av bolagets produkter. — PN vägrade avdraget å 2.550 kr, enär resan ansågs vara att hänföra till affärsresa endast till den del kostnaderna för resan betalats av arbetsgivaren. — KR medgav däremot avdraget, enär omständigheterna i målet gäve vid handen, att ifrågakarande resa företagits i O:s tjänst hos bolaget, samt O. vid sådant förhållande finge anses berättigad till avdrag för kostnader för densamma med yrkat belopp, vars skälighet i och för sig lämnats utan erinran i målet. — RR medgav avdrag med 550 kr och yttrade: Med hänsyn till förhållandet mellan det av arbetsgivaren lämnade resebidraget och de resekostnader O. själv haft att bestrida samt till vad i målet upplysts angående O:s antsämlningsförhållanden må antagas, att resan endast till en del företagits i arbetsgivarens intresse. På grund härav kunna O:s utgifter för resan till ett belopp av 2.000 kr icke anses utgöra avdragsgilla omkostnader för tjänsteinkomstens förvärvande. (RR:s utslag den 31/10 1962.)

Facklitteratur

En person, som under tiden den 1/1—den 31/5 1953 genomgått statens polis-skola i Göteborg och från och med den 1/6 1953 haft anställning såsom poliskonstapel i B. köping, fick avdrag med 174 kr för kostnad för inköp av boken "Kampen mot brottet". (RR:s utslag den 2/10 1962.)

Utlänningars periodiska understöd till släktingar i hemlandet

I Sverige bosatta italienska makar, av vilka han haft en tjänsteinkomst av 18.000 kr och hon av 8.500 kr, yrkade vid 1959 års taxering avdrag för periodiskt un-

derstöd, han med 3.000 kr till sin i Italien bosatte fader och hon med 2.000 kr till sina där bosatta föräldrar. — PN medgav vardera maken avdrag med 1.200 kr. — Hos KR, där makarna uppgav att föräldrarna var över 60 år, lågt pensionerade och arbetslösa, framhöll TI, att makarna visserligen visat att beloppen utbetalats till de angivna mottagarna, men att det ej styrkts att medlen förbrukats av dessa eller, i den mån de icke förbrukats, skulle helt komma dessa tillgodo. — KR medgav helt de yrkade avdragen. RR biföll dock TI:s yrkande om fastställelse av PN:s beslut, därvid RR yttrade: Av utredningen i målet framgår visserligen, att makarna under beskattningsåret genom förmedling av bank översänt, mannen till sin fader i tre särskilda poster tillhoppa 3.000 kr och hustrun till sin fader i två särskilda poster tillhoppa 2.100 kr. Enär det emellertid icke enbart därav och emot TI:s bestridande kan anses styrkt, att penningförsändelserna till större del än PN medgivit avsett periodiska understöd till mottagarna finner RR etc. (RR:s utslag den 20/11 1962.)

Anm.: Dubbelbeskattningssakkunniga har i sitt nyligen avgivna betänkande, SOU 1962: 59, sid. 177 ff behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd till personer bosatta utom riket.

Nedsatt skatteförmåga

Fru A., tidigare folkskollärlarinna, änka och född 1892, med inkomst av tjänst av 17.512 kr men utan förmögenhet, yrkade avdrag för nedsatt skatteförmåga på grund av kostnader för en 25-årig son, som till följd av sviter efter en hjärnhinneinflammation var i det närmaste arbetsoförmögen. Hon erhöll av RR avdrag med 1.000 kr. PN och KR hade

ansett att hennes skatteförmåga med hänsyn till hennes inkomstförhållanden icke kunde anses ha varit så väsentligt nedsatt under beskattningsåret att extra avdrag vore motiverat. (RR:s utslag den 14/11 1962.)

Ofullständig underrättelse om TN:s beslut

J. hade erhållit en underrättelse från TN om avvikelse från hans självdeklaration, däri angivits att TN förvägrat J. hela det med 8.500 kr yrkade avdraget för traktorbyte — "Avdrag för traktorbyte medgavs ej" — trots att TN medgivit avdrag härför med 5.000 kr. — Vid här-efter uppkommen fråga om J. hade extraordinär besvärsmätt, ehuru han för sent klagat hos PN, medgav RR sådan besvärsmätt. Därvid yttrade RR: Den J. tillställda underrättelsen om TN:s avvikelser från hans deklaration har i vad den avsett det yrkade avdraget för utbyte av traktor varit felaktig och så till vida ofullständig, att skäl för avvikelsen icke angivits. Underrättelsen kan i nämnda hänseende icke anses vara avfattad i föreskriven ordning. (RR:s utslag den 10/10 1962.)

Eftertaxering för av arbetsgivare efterskänkt lån

PN eftertaxerade genom beslut år 1956 en person L. för ett belopp av 1.500 kr, avseende ett räntefritt lån som L:s arbetsgivare år 1940 lämnat honom för uppförande av en egnahemsfastighet men år 1950 efterskänkt. — Hos KR framhöll L., att arbetsgivaren brukat avskriva en tiondel av lånet varje år och att han i 1945 eller 1946 års deklarationer lämnat upplysning därom, varför TN i orten sålunda tidigare haft tillfälle att bedöma

subventionens skatterättsliga karaktär. Formella förutsättningar för eftertaxeringen saknades därför enligt L:s mening. Om eftertaxering överhuvud taget kunde komma i fråga, borde enligt L. endast så stor del av subventionen som belöpte å beskattningsåret 1950 eller 150 kr upptagas till beskattning. KR undanröjde eftertaxeringen men RR konstaterade i sitt utslag, att beloppet 1.500 kr i sin helhet efterskänkts under år 1950 och att L. därigenom tillförts skattepliktig inkomst med samma belopp. Vid sådant förhållande och då L. icke upptagit denna intäkt i sin självdeklaration och han därigenom föranlett att beloppet icke blivit beskattat vid ordinarie taxeringen, fastställde RR PN:s beslut. (RR:s utslag den 30/10 1962.)

Stiftelse eller ej?

Kommittén för Medborgarhus hade bildats år 1941 av i Nyköping verksamma föreningar med ideell, kulturell, idrottslig och försvarsfrämjande verksamhet för att ekonomiskt och på andra sätt medverka till anskaffandet av föreningslokaler. Kommittén hade sedermera erhållit bidrag från olika föreningar. Under 1957 ombildades kommittén till Stiftelsen Nyköpings Medborgarhus. — Sedan PN år 1958 eftertaxerat kommittén för taxeringsåret 1953 för inkomst av kapital och för förmögenhet, yrkade stiftelsen hos KR undanröjande av eftertaxeringen. KR: ej ändring, enär skattskyldighet för inkomst av kapital och för förmögenhet måste anses hava förelegat jämlikt 53 § 1 mom. f) KL, 6 § 1 mom b) förordningen om statlig inkomstskatt samt 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt. — Hos RR anförde stiftelsen: Innan stiftelsen år 1957 bildades,

förvaltades de under årens lopp insamlade medlen på ett informellt sätt under Medborgarhuskommitténs ansvar. Under den tiden torde icke ha funnits något rättssubjekt med rättshandlingsförmåga såsom ägare till medlen. Kommittén kunde icke hänföras till någon typ av rättssubjekt, uppräknade i 53 § KL.

RR yttrade: Av handlingarna i målet framgår, att Kommittén för Medborgarhus för ett bestämt och fortvarande ändamål mottagit och såsom självständig förmögenhet förvaltad kommittén anförtrodda medel. Av dessa medel måste följaktligen anses hava bildats en stiftelse varom förmäles i 1 § lagen den 24 maj 1929 om tillsyn över stiftelser. Vid sådant förhållande och på de av KR åberopade grunderna lämnar RR besvären utan bifall. (RR:s utslag den 8/11 1962.)

Anslutningsbesvär

Då taxeringsintendentens besvär av RR icke upptogs till prövning såsom för sent anförda, förföll den skattskyldiges genom anslutningsbesvär förda talan. (RR:s utslag den 24/10 1962.)

Anm.: Av 108 § taxeringsförordningen framgår att, om part i skattemål anført besvär och han sedan återkallat sina besvär eller dessa eljest förfallit, så förfaller även de anslutningsbesvär som hans motpart eventuellt anført enligt sagda bestämmelse.

Patentexploatering: fast driftställe i USA eller ej?

En ingenjör A., som var uppfinnare och drev konsulterande ingenjörsverksam-

het i Stockholm, hade år 1951 träffat avtal med ett företag i USA att detta företag skulle såsom hans befullmäktigade ombud upplåta, överlåta eller på annat sätt exploatera av A. uppfunnen metod. Denna agentens verksamhet hade bl. a. lett till försäljningen av ett patent m. m. till ett amerikanskt oljebolag, varvid A. uppbar 200.000 dollars. Fråga uppkom, huruvida A. drivit rörelse med fast driftställe i USA utan skattskyldighet här i riket för inkomsten genom försäljningen eller om patentförsäljningen utgjort en enstaka affärshandling med anknytning till A:s här i riket bedrivna ingenjörsvärd

RR yttrade: Genom den under flera år i Amerikas Förenta Stater fortlöpande bedrivna, ekonomiska och tekniska exploateringen av ifrågavarande patent samt den därstädes sedermera skedd definitiva försäljningen av detsamma får inkomsten av försäljningen anses härröra från en i nämnda stater bedriven rörelse. Denna har, såvitt av handlingarna i målet framgår bedrivits av A. genom förmedling av det amerikanska företaget, vilket enligt det år 1951 träffade avtalet befullmäktigats att såsom generalagent för A. i hans namn avyttra patentet. Då mot bakgrunden av nu angivna förhållanden inkomsten av försäljningen åtnjutits från i Amerikas Förenta Stater befintligt fast driftställe, samt densamma förty icke skall tagas till beskattning här i riket, finner RR skäligt att, med ändring av KR:s utslag, undanröja de överklagade taxeringarna. (RR:s utslag den 13/11 1962; två ledamöter skiljaktiga.)